

Bedő László:

A Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének tevékenysége

A Hazafias Népfrent és a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége — 1982-ig Magyar Partizán Szövetség — közös munkája évtizedekre vezethető vissza. A két szervezet tevékenységében részt vevő embereket jelentős számban találhatjuk a hétköznapi munkájában és a rendezvényeken egyaránt.

A közös munka mindkét szervezet által vallott és vállalt célkitűzések talaján jött létre és folytatódott, amely az 1980-ban megtartott III. Honismereti Konferencián — ma is időtállóan — a következőkben nyert megfogalmazást: „A múlt és jelen történelmi tapasztalatait ötvöző reális történelemszemléleten alapulhat a felnövekvő új generáció nemzeti tudata és önbecsülése. A közös emlékezés erősíti a nemzeti összetartozást, s távlatot adhat a jövő építéséhez, az emberiség leghaladóbb törekvéseinek felismeréséhez.”

Többek között az e talajon végzett sokirányú munka is eredményezte, hogy közgondolkodásunkban jelen van a magyarok által hazánkban és számos más országban a fegyveres és politikai ellenállás, a fasiszmus ellen sokféle formában vívott harc emléke és ismerete. Mindezt igazolja az a széles körű érdeklődés is, ami a megjelent visszaemlékezések, tanulmányok és művészeti alkotások iránt megnyilvánul. S ezen mit sem változtat az, ha egyik-másik „össznépi” viták, esetleg újabb indulatok forrásává válik. Ez a megnövekedett érdeklődés igényelte, az évek múlásával felhalmozódott tapasztalat pedig lehetővé tette, hogy az illetékes szervek pontosabban és teljesebben fogalmazzák meg a magyar ellenállás, antifasiszta harc tartalmát, és vonjanak le következtetéseket a következő esztendőök teendőire.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága az 1981-ben hozott határozatában végte ezt el, alapot adva a további feladatok megoldásához. Számba vette a teljesebb kutatások következtetéseit, s döntött néhány megoldatlan kérdésben. Ezek egyik lényeges vonása a magyar ellenállási mozgalom szélesebb értelmű felfogása mind tartalmát, mind a résztvevőit illetően. Ezen belül egyértelműen megfogalmazásra került az 1945-ben létrejött hadsereg szerepe népünk antifasiszta harcában. E döntések jelentik az alapját annak is, hogy a fegyveresen har-

colók mellett a politikai ellenállás különböző formáiban részt vevő emberek, az 1945-ben létrejött honvédség meghatározott magasabbegységeinek tagjai érdemeik politikai és erkölcsi értékét elismerve, válhattak jelentősebb számban a MEASZ tagjaivá. Ez a felfogás egyben indokát adja a korábbi elnevezés megváltoztatásának is.

További jelentős feladatok is várnak megoldásra, igényelnek folyamatos közös tevékenységet; 1984 és 1985 jelentős évfordulók időszaka. Emlékeznünk kell tragikus hónapokra, és méltó örömmel méltatni a fasiszta elnyomás alóli felszabadulást, amely egyben népünk történelmének egyik legjelentősebb sorsfordulójává vált. Emlékezni és méltó módon tiszteletet kell adni mindazoknak — magyaroknak és más nemzetek fiainak — akik e teljes embert követelő harcokat vállalva, abban helytálltak.

Döntés született a Hazafias Népfront történelmének feldolgozására országos és helyi viszonylatban egyaránt.

Mindezek együttesen indokolták tették, hogy a Hazafias Népfront és a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének vezetői ismételten áttekintsék a közösen szerzett tapasztalatokat, és ezeknek figyelembevételével a HNF és a MEASZ főtítkárai egy, írásba is foglalt Együttműködési programban rögzítsék a további teendőket. Erre 1984. február első felében került sor.

Nincs lehetőségünk e rövid írás keretében teljességre törekedve ismertetni mindazt, amit ez a program tartalmaz. Néhány tételt kívánjuk felvázolni. A közös tevékenység alapvető feladata továbbra is a honismereti, helytörténeti munka területén erősíteni a meglévőt, kutatni azt, ami erre méltó. Ezt vonatkoztathatjuk eseményekre, jelölt emlékhelyekre, résztvevőkre, kiemelkedő személyiségekről elnevezett intézményekben történő megemlékezésekre egyaránt. Lehetőség és szükség van szélesítésre is. Ma még megtalálhatók az átélők, az egykori harcokat, tevékenységet vállalók. Számuk, az élet rendjéből adódóan, fogyóban van. Tetteiket megismerni, rögzíteni a történelem számára hálás feladat!

Újabb lehetőséget ad és ajánl az 1945-ös hadsereghez fűződő jelentősebb események, emlékhelyek kutatása, rögzítése is. További kutatást érdemelnek a tárgyi emlékek, talán még soha kézbe nem vett okmányok. Arra is lehetne gondolni, hogy a honismereti táborok egy részének programjába nem lenne-e helye a magyar ellenállással és az antifasiszta harcokkal történő foglalkozásnak.

Mi az, amiben a MEASZ az eddiginél szélesebb körben kíván és tud részt venni?

Munkacsoportjai, így pl. a Történelmi és Propaganda Bizottság javasolhat, vagy küldhet a különböző rendezvényekre a témát ismerő előadókat. Az ellenállási, antifasiszta harc kutatói számára közvetítheti azok segítségét, akik résztvevői voltak az eseményeknek, vagy mint kutatók, maguk is foglalkoznak egy-egy területtel. A MEASZ rendelkezésére állnak archiv anyagok, tematikus bibliográfiák, a hazánkban fellelhető és eddig számba vett emlékhelyek, emléktáblák jegyzéke, valamint a szövetség tagjainak közreadható személyes vonatkozású adatai, anyagai. A szövetség tagjainak egy része elkészítette visszaemlékezéseit, amelyeket a kutatók ugyancsak igényelhetnek. A MEASZ tagjainak megnövekedett létszáma lehetővé teszi azt is, hogy bővíljön az előadások és a további visszaemlékezések száma. Továbbra is szorgalmazni kívánjuk újabb tanulmányok, memoárok, tévéfilmek és -adások létrejöttét. Belátható időn belül megjelenik az Ellenállási Lexikon.

A MEASZ kötelességének tartja, hogy lehetőségeinek határain belül résztvevője legyen a Hazafias Népfront története megírásának. Úgy véljük viszont, hogy az egykori harcok résztvevőinek emlékét rögzíteni, megőrizni nem lehet csupán „központi” feladat. A meghirdetett fotóakció és a pályázatok mind-mind további lehetőségeket jelentenek a megyék, városok és községek számára is.

Célunk lényege az, amit a munkaprogram egyik bekezdése a következőkben fogalmaz meg: „Együttműködve jelentősen elősegítjük, hogy a fiatal és a felnőtt nemzedék jobban megismerje a magyar nép internacionalista és antifasiszta hagyományait, elmélyítse a magyar ellenállásról szerzett ismereteit.” Ehhez talán annyit tehetünk hozzá, hogy mindezt tennünk kell annak érdekében is, hogy felnövekedjenek azok, akik a következő évtizedek évfordulóin és a hétköznapi mindennapi munkájában akarják és tudják tovább ápolni nemzetünk ez irányú hagyományait.

A KÖVETKEZŐ SZÁM TARTALMÁBÓL

A XI. Honismereti Akadémia. 650 éve lett város Gyöngyös, Rimaszombat és Szécsény. Kőrösi Csoma Sándor a szülőföld népeinek emlékezetében. Tömegkivégzés Várpalotán. Kossuth rádió — New York. Léva vára és a két Dobó. Toldy Ferenc és Cegléd. Sajtócenzúra a II. világháború idején. A magyarországi honismereti irodalom 1944-ben.
